॥ १४ ॥ स्ववाक्येश्रद्धोत्पादनार्थमाख्यायिकामुखेनोत्तरयति ब्रह्मणेति इदंत्वयापृष्टंवेदविद्यांसमाश्रित्यआश्रित्यमतुस्वकल्पनां तत्त्वभूतस्यअबाधितस्यार्थस्यभावनंविचारोयस्मिन्तत् ॥ १५ ॥ ज्ञानं परं ब्रह्मविषयंउत्तमं तथाचतपःसंन्यासाख्यंउत्तमं ज्ञानतत्त्वंज्ञानस्यतत्त्वंयाथार्थ्यं घटादितत्त्वज्ञानव्यावृत्तयेनिराबाधमिति निर्गतःआसमंतात्बाधोयस्मात् तद्धिब्रह्मज्ञानबाध्यंनतथैतदित्यर्थः यश्चएतत्सर्वंसर्वभूतस्थंचआत्मानंसंप्रज्ञातावस्थायांवेदससर्वगतिःसर्वकामभाक्भवति तेषांसर्वेषुलोकेषुकामचारोभवतीतिश्रुतेः सार्धश्लोकोवाक्यं ॥ १६ ॥ सहसंवासंचिज्जडयोरेकलोलीभावंसंप्रज्ञाते विवासंतयोःपृथक्त्वं शुद्धत्वंपदार्थदर्शने एकत्वंईश्वरादभेदंतस्यैव नानात्वंतयोर्भिन्नत्वंव्यवहारे ॥ १७॥ नकामयतइतिममकाराभावः नाभिमन्यतइत्यभिमानोहंकारस्तदभावः तयोःसतोर्जीवन्नेवमुच्यतइत्यर्थः ॥ १८॥ प्रधानंमा

छायाभूतायदांताययतंतेब्रह्मचारिणे॥तान्प्रश्नानब्रवीत्पार्थमेधावीसधृतव्रतः॥गुरुःकुरुकुलश्रेष्ठसम्यक्सर्वानरिंदम॥१४॥ गुरुरुवाच ब्रह्मणोक्तमिदंसर्वमृषिप्रवरसेवितं॥वेदविद्यांसमाश्रित्यतत्त्वभूतार्थभावनं॥१५॥ज्ञानंत्वेवपरंविद्यःसंन्यासंतपउत्तमं॥यस्तुवेदनिराबाधंज्ञानतत्त्वंविनिश्चयात्॥सर्वभूतस्थमात्मानंससर्वगतिरिष्यते॥१६॥योविद्वान्सहसंवासंविवासंचैवपश्यति॥ तथैवैकत्वनानात्वेसदुःखात्परिमुच्यते॥१७॥योनकामयतेकिंचिन्नकिंचिदभिमन्यते॥इहलोकस्थएवैषब्रह्मभूयायकल्पते॥१८॥ प्रधानगुणतत्त्वज्ञःसर्वभूतविधानवित्॥ निर्ममोनिरहंकारोमुच्यतेनात्रसंशयः॥१९॥अव्यक्तबीजप्रभवोबुद्धिस्कंधमयोमहान्॥ महाहंकारविटपइंद्रियांकुरकोटरः॥२०॥ महाभूतविशेषश्चविशेषप्रतिशाखवान्॥ सदापर्णःसदापुष्पःसदाशुभफलोदयः॥२१॥आजीवःसर्वभूतानांब्रह्मबीजःसनातनः॥ एतज्ज्ञात्वाचतत्त्वानिज्ञानेनपरमासिना॥ छित्वाचामरतांप्राप्यजहातिमृत्युजन्मनी॥२२॥ भूतभव्यभविष्यादिधर्मकामार्थनिश्चयं॥ सिद्धसंघपरिज्ञातंपुराकल्पंसनातनं॥२३॥ प्रवक्ष्येहंमहाप्राज्ञपदमुत्तममद्यते॥ बुध्वायदिहसंसिद्धाभवंतीहमनीषिणः॥२४॥ उपगम्यर्षयःपूर्वंजिज्ञासंतःपरस्परं॥ प्रजापतिभरद्वाजौगौतमोभार्गवस्तथा॥ २५॥ वसिष्ठःकश्यपश्चैवविश्वामित्रोत्रिरेवच॥ मार्गान्सर्वान्परिक्रम्यपरिश्रांताःस्वकर्मभिः॥ २६॥

या मुणाःसत्वादयः तेषांतत्त्वंकल्पितत्वस्वरूपंयाथात्म्यं सर्वभूतानांविधानंविधीयतेउत्पाद्यतेनेनेतिकारणंतदुभयज्ञोमुच्यते ॥ १९॥ अव्यक्तंअज्ञानंतदेवबीजप्रभवोमूलंअंकुरश्चयस्य बुद्धिर्महत्तत्त्वंतदेवस्कंधायस्य अहंकारोविटपाःपल्लवायस्य इंद्रियाण्येवअंकुराअनर्थवल्लीपूर्वरूपभूताःकोटरेषुछिद्रेषुयस्य ॥ २० ॥ महाभूतानिवियदादीनिविशेषस्तिलकःपुष्पकोरकस्थानीयोयस्य विशेषाःस्थूलकार्याणि तान्येवप्रतिशाखाउपशाखास्तद्वान् पर्णंउत्पद्यपतनशीलःसंकल्पः पुष्पंकर्म फलंसुखादि ॥ २१ ॥ एतत्बीजभूतंब्रह्मज्ञात्वा तत्त्वानिअव्यक्तादीनिज्ञानेनछित्वेतितेषामज्ञानकार्यत्वंरज्जूरगवदुक्तं जहातित्यजति सार्धश्लोकः एतेनऊर्ध्वमूलार्थःस्मारितः ॥ २२ ॥ भूतेति भूरादयआदिपदार्थः तेषामर्थानांनिश्चयःस्वरूपावधारणंयस्मिन्तं पुराकल्पंबहुकर्तृकमन्वाख्यानं ॥ २३ ॥ पदंपदनीयंअधिगंतव्यं संसिद्धाःमुक्ताः ॥ २४ ॥ पुराकल्पमेवाह उपगम्येति ॥ २५ ॥ मार्गान्कर्मगतीःपरिक्रम्यपुनःपुनर्गत्वा ॥ २६ ॥

Digitized by Google